

УДК: 347.5:347.77

CERIF: S 124

ТИП РАДА: СТУДЕНТСКИ РАД

DOI: 10.55836/PiP_25307A

Петра РАДОСАВЉЕВИЋ*

студент Универзитета у Београду – Правног факултета, Србија

НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ЗБОГ ПОВРЕДЕ ЖИГА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА, А У ВЕЗИ СА ПОВРЕДОМ ПОСЛОВНОГ УГЛЕДА

Сажетак

Накнада нематеријалне штете у случају повреде жића привредног друштва, посебно у контексту повреде пословног угледа је данас важна, а неправомерно занемарена тема у контексту најрејка технологије и привреде. Право жића у својству права индустријске својине која конституише заштитну ознаку која се односи на одређену робу и услугу може бити предмет повреде и као последицу може имати не само имовинску, већ и неимовинску штету. Она се може неправомерно оградити и на пословни углед правног лица које послује на тржишту иако што ће репутација бити нарушена, па самим тим могу настати дуорочни неправошни економски ефекти за њега. Наше облигационо право не дружа велике могућности заштитне привредним друштвима у случају накнаде нематеријалне штете, па је циљ овог рада преваходно упознавање са релевантним појмовима, поштом објашњење нематеријалне штете у смислу облигационог права и коначно, покушај проналажења решења и правних механизма који би били погодни да друже заштитну у таквим ситуацијама.

Кључне речи: *Накнада нематеријалне штете. – Жић. – Пословни углед. – Нелојална конкуренција. – Привредно друштво.*

* Електронска адреса аутора: petraradosavljevic27@gmail.com.

I Уводне напомене

Услед повреде права или правом заштићеног интереса дугује се накнада уколико дође до проузроковања штете која представља одређени губитак у имовини. Када је реч о нематеријалној (другачије: моралној или неимовинској) штети која не представља имовински губитак, физичким лицима која су је претрпела, а испунила су одређени степен страха или бола под законом прописаним разлозима, пружа се сатисфакција у виду новчане накнаде. За разлику од физичких лица, организације које уживају одређена права и имају одређене дужности, правна лица, немају често могућност да накнаде нематеријалну штету, већ искључиво имовинску. Наравно, када се цени да ли је то могуће или не, полази се од неколико параметара од којих је важно поменути правни субјективитет правног лица и прихваћену концепцију штете одређеног правног поретка. Правни субјективитет је посебан за свако правно лице у складу са тим коју делатност обавља и представља његову способност да буде ималац права, мада је она свакако ужа од правне способности физичког лица. Према правилима грађанскоправне одговорности за штету је пресудно владајуће тумачење подручја када се постави питање да ли је могуће да правном лицу буде досуђена накнада нематеријалне штете. Фокус рада је управо на правном лицу, тачније привредном друштву, чији циљ представља стицање добити. Име које носи ради разликовања од других привредних субјеката и ознаке којима одваја своју робу и услуге од туђих представљају предмет заштите жига.

Имајући у виду напредак технологије, развој тржишта и начин пословања у оквиру њега, кроз грађење пословног угледа и појам нелојалне конкуренције (другачије: непоштене тржишне утакмице) можемо препознати различите механизме који могу бити значајни приликом решавања постојеће проблематике накнаде нематеријалне штете. Значај овог питања јесте у томе да привредно друштво услед повреде права жига трпи како имовинске, тако и неимовинске губитке, међу којима је неопходно издвојити повреду пословног угледа као један правно заштићени неимовински интерес. Различите видове заштите неопходно је тражити кроз опште акте и прописе у оквиру трговинског права и права индустријске својине, као и у упоредном праву. Разлог за то представљају неадекватне могућности према облигационом праву. Међутим, и када је могуће остваривање новчане накнаде услед настанка неимовинске штете, може се десити да постоји проблем приликом одмеравања поменуте штете. У наставку, посвећујемо пажњу ближем и детаљнијем излагању проблематике у циљу проналажења прикладне регулативе.

II Привредно друштво и његов субјективитет

Поред човека као субјекта права и имаоца обавеза, хетерогеност права и обавеза може припасти организацији која ужива правни субјективитет, а другачије се може рећи да уз њу правни поредак везује субјективна права и обавезе као њена права и обавезе.¹ Неопходно је утврдити колики је обим правне способности правног лица (конкретније привредног друштва) и колико се разликује од оне коју физичко лице стиче самим рођењем. Да би уживало нека права, превасходно је нужно да привредни субјект буде правно признат. У том смислу, привредни субјект као правно лице и његова делатност морају бити уписани у Регистар привредних субјеката у складу са важећим прописима.² Привредно друштво према нашем праву представља оно правно лице које обавља делатност у циљу стицања добити.³ Слично нашем решењу, у Француској је постављен услов да циљ представља остваривање имовинске користи,⁴ док немачко право као критеријум за релевантан циљ поставља само правну допуштеност истог.⁵ Имајући поменуто у виду, привредно друштво се може разумети као правна форма или као техника организовања предузећа од стране правних или физичких лица које у односу на њих поседује један вид правне самосталности, а створено је у циљу стицања добити, а изузетно ради испуњења одређених некономских циљева.⁶ У светлу неимовинских интереса могу се уочити јасна ограничења у поређењу са онима које ужива људска јединка. Наиме, међународним правним актима,⁷ а у складу са њима и највишим правним

- 1 Владимир В. Водинелић, Обрен Станковић, *Увод у грађанско право*, 6. издање, Београд, 2007, 71.
- 2 Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, *Службени гласник*, бр. 99/2011, 83/2014, 31/2019 и 105/2021.
- 3 Закон о привредним друштвима – ЗПД, *Службени гласник*, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019, 109/2021 и 19/2025, чл. 2.
- 4 Француски грађански законик из 1804. године (*Code Civil*; даље у фуснотама: ФГЗ), чл 1832: „Фирма је основана од стране два или више лица која се споразумом слажу да уложе имовину или своју индустрију ради заједничког подухвата са циљем да поделе корист или профитирају од уштеде која може произаћи из тога. Може се утврдити, у случајевима предвиђеним законом.“
- 5 Небојша Јовановић, „Глава VII – Привредно друштво“, *Компанијско право – Право привредних субјеката* (Небојша Јовановић, Вук Радовић, Мирјана Радовић), 3. издање, Београд, 2023, 94.
- 6 Мирко С. Васиљевић, *Компанијско право – Право привредних друштва*, 11. издање, Београд, 2019, 55.
- 7 Универзална декларација о правима човека из 1948. године (*Universal Declaration of Human Rights, adopted by the General Assembly of the United Nations Resolution 217/III of 10 December 1948*); Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода из 1950 (*European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms*;

актима националних законодавстава,⁸ човеку се јемчи скуп права која би требало да може несметано да остварује. Одређена права која извиру из чисто биолошких или друштвених чињеница и околности, по самој својој природи, могу бити приписана само људским јединкама. Такво је превасходно породично право које подразумева родитељско право, право на склапање брака, права детета, право на усвојење, итд.⁹ Поред поменутих, такође не могу бити титулари ни права личности попут права на физички и психички интегритет, здравље, полну част, и слично.¹⁰

Поставља се следеће питање – која права и интересе правна лица онда могу имати и самим тим штитити? То су увек она која се везују за његово пословање и остваривање постављеног циља, а уједно чине и његова лична обележја, попут права на име, част, углед, тајну сферу, идентитет, личне податке.¹¹ Међутим, услед повреде ових права, неизвесна је судбина оштећеног у смислу накнаде нематеријалне штете. На примеру нашег правног поретка можемо увидети да се начелно не признаје могућност накнаде неимовинске штете у овим случајевима, па тако и сам Закон о облигационим односима Републике Србије не пружа правним лицима могућност да им, у складу са његовим одредбама, буде досуђена новчана накнада.¹² Изложено становиште нашег ЗОО о накнади нематеријалне штете јасно указује на то да се услед мањка

даље у фуснотама: ЕКЉП); Закон о ратификацији Европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, измењене у складу са Протоколом бр. 11, Протокола уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, Протокола бр. 4 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода којим се обезбеђују извесна права и слободе који нису укључени у Конвенцију и Први Протокол уз њу, Протокола бр. 6 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода о укидању смртне казне, Протокола бр. 7 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, Протокола бр. 12 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и Протокола бр. 13 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода о укидању смртне казне у свим околностима, *Службени лист СЦГ – Међународни ујовори*, бр. 9/2003, 5/2005, 7/2005 – испр. и *Службени лист РС – Међународни ујовори*, бр. 12/2010 и 10/2015.

- 8 Устав Републике Србије, *Службени листник*, бр. 98/2006 и 115/2021, Одељак људска и мањинска права, чл. 18–81.
- 9 „Субјект породичног односа може бити само члан породице као физичко лице, а не и породица у целини, због тога што породица нема својство правног лица и не може се појавити као титулар породичних права и обавеза“. Марија Драшкић, *Породично право*, 12. издање, Београд, 2022, 12.
- 10 В. В. Водинелић, О. Станковић, 95.
- 11 Н. Јовановић, 121.
- 12 Закон о облигационим односима – ЗОО, *Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, *Службени лист СРЈ*, бр. 31/93, *Службени лист СЦГ*, бр. 1/2003 – Уставна повеља и *Службени лист РС*, бр. 18/2020, чл. 200–203.

емоционалног капацитета правних лица изводи дати закључак. Једино што се признаје правним лицима у складу са одредбама овог закона, а у вези са накнадом нематеријалне штете, је да суд може наредити да се објави пресуда, исправка или повлачење изјаве од стране штетника којом је повреда права личности учињена.¹³ Имајући поменуто у виду, важно је истаћи да се од скоро разматра, па и признаје, повреда неимовинских интереса правним лицима и могућност да одговарају у складу са правилима грађанскоправне одговорности,¹⁴ али о томе и могућим механизмима заштите – касније у раду.

1. Пословно име и право жига

Скуп правно уређених чињеница које врше функцију разликовања међу субјектима на тржишту и служе као услов за оснивање и пословање привредног субјекта путем којег се оно индивидуализује као засебан субјект представљају лична обележја друштва. Како неки аутори истичу, управо се у њима огледа сличност физичких и правних лица¹⁵ јер и једни и други поседују име и националност, а седиште привредног субјекта би могло представљати пандан пребивалишту физичког лица.

Привредно друштво мора поседовати пословно име које је одређено његовим оснивачким актом и уписано у одговарајући регистар. Наиме, уз помоћ њега оно се приказује на тржишту, послује и ступа у односе са другим учесницима тржишне утакмице. Оно садржи назив, правну форму и место у коме је седиште друштва, а као такво не сме вређати јавни морал нити сме да ствара забуну у промету.¹⁶ Одређују га оснивачи током оснивања и поступка регистрације друштва, па као такво чини обавезни елемент оснивачког акта једног привредног друштва.¹⁷ У скраћеном или пуном облику, обавезна употреба пословног имена се односи на пословање, коришћење у привредном промету, истицање на пословним просторијама, а као могућност постоји и опција да се користи у виду робног или услужног знака или заштитног знака.¹⁸

13 ЗОО, чл. 199.

14 Милош Вукотић, „Неимовинска штета правних лица“, *Право и привреда*, бр. 7–9/2019, 452.

15 Н. Јовановић, „Глава VIII – Лична обележја друштва (Индивидуализација)“, *Компанијско право – Право привредних субјеката* (Небојша Јовановић, Вук Радовић, Мирјана Радовић), 3. издање, Београд, 2023, 139.

16 ЗПД, чл. 22 и чл. 27 ст. 1 тач. 3.

17 Мирко Васиљевић, *Коментар Закона о привредним друштвима*, Београд, 2023, 98.

18 Мирко Васиљевић, Татјана Јевремовић Петровић, Јелена Лепетић, *Компанијско право – Право привредних друштава*, Београд, 2023, 140–141.

Три начела су у датој проблематици важна помена, а то су искључивост, истинитост и трајност, о којима ће бити речи у вези са пословним угледом. Деловање начела искључивости говори о томе да привредно друштво може бити једини искључиви ималац свог имена, те ниједан други субјект не сме користити у правном промету исто или слично име како не би дошло до заблуде других учесника на тржишту о идентитету лица, пореклу робе или услуга.¹⁹ Уз то начело, важно је истаћи и истинитост којом се оно мора водити приликом коришћења свог имена у складу са којим мора употребљавати своје регистровано име.²⁰

Уколико се употребљава назив који представља пословно име и служи индивидуализацији привредног субјекта, па и робе и услуга, типично ће бити речи о објекту права жига.²¹ Познато је да се субјективним правима интелектуалне својине штите имовински, али и неимовински интереси титулара.²² Предмет заштите жига је знак (ознака) која је подобна да служи за разликовање одређене робе или услуге једног привредног субјекта од исте или сличне робе другог привредног субјекта.²³ И физичко и правно лице се може наћи у својству субјекта заштите. Сврха заштите јесте спречавање забуне у промету, конкретно, о пореклу робе или услуге. Наиме, циљ је да просечан учесник у промету не може доћи у ситуацију да се случајно определи за погрешан производ или услугу. Просечан учесник у промету представља један правни стандард који се тумачи у зависности од врсте робе или услуга и осталих релевантних околности. Осим услова забране стварања забуне у промету, важно је поменути и један потпуно општи апсолутни услов постојања овог права који ознака мора да испуни, а то је дистинктивност, што значи да не сме бити лишена упечатљивости или особености, генерична или описна или ознака у слободној употреби.²⁴ Постојање приговора даље ојачава везу између пословног имена и жига. Ово правно средство омогућава привредном друштву да се заштити од лица које је пријавило истоветну ознаку као што је назив друштва или истоветну или сличну пријављену робу односно услуге са делатношћу овог привредног субјекта.²⁵ Наведене и сличне повреде можемо сагледати и из

19 Н. Јовановић, 140.

20 *Ibid.*

21 Слободан Марковић, Душан Поповић, *Право интелектуалне својине*, 11. издање, Београд, 2023, 298.

22 Свјетлана Ивановић, „Казнена накнада штете у праву интелектуалне својине“, *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, бр. 76/2017, 676.

23 С. Марковић, Д. Поповић, 151.

24 С. Марковић, Д. Поповић, 154–155.

25 С. Марковић, Д. Поповић, 158–159.

угла повреде пословног имена или ознаке, али треба истаћи да је потребно уочити примену права жига у таквим случајевима.

2. Пословни углед и нелојална конкуренција

Пословање једног привредног субјекта оличено је управо у његовом пословном угледу, па се сматра његовим најважнијим интересом који право треба да штити. Начином на који учествује у тржишној утакмици оно гради, на позитиван или негативан начин, свој пословни углед. Пословни углед (другачије: *image* или репутација) представља перцепцију конкурената на тржишту, пословних партнера и других лица на тржишту (нпр. потрошача) тачно одређеног привредног субјекта, његовог производа и антиципираног будућег пословања.²⁶ Примера ради, одређени хрватски аутори истичу да, како у њиховој теорији, тако и у пракси, овај појам „није потребно изнимно тумачити“ приликом саме његове примене.²⁷ Поменуто начело трајности истиче намеру привредног субјекта да задржи сопствено име под којим ће изградити углед.²⁸

Са друге стране, појам *goodwill* заступљен у страниј литератури представља шири појам од пословног угледа. Наиме, пословни углед чини само фрагмент *goodwill*-а, поред имовинских и неимовинских добара компаније.²⁹ Тако представља додатну вредност неког правног лица, проценљиву у сваком конкретном случају и која ће у стварности бити разлика између књиговодствене и продајне вредности предузећа, па може бити и значајнији приликом процене обима накнаде нематеријалне штете.³⁰ Релација *goodwill*-а и *image*-а говори о томе да постоји узрочна веза између наношења штете репутацији и губитка *goodwill*-а који се може испратити по паду вредности акција привредног друштва.³¹

Када је реч о повреди права на пословни углед, неизбежно је отворити питање непоштене тржишне утакмице. Непоштена тржишна

26 Јелена Илић, Сања Шкорић, „Накнада штете због повреде пословног угледа“, *Огледност за штећу, накнада штеће и осигурање*, 2018, 243–244.

27 Davorin Pichler, „Problematika opsega naknade neimovinske štete zbog povrede poslovnog ugleda pravne osobe javnog prava“, *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, br. 3–4/2015, 14.

28 Н. Јовановић, 140.

29 Ј. Илић, С. Шкорић, 104.

30 D. Pichler, 14.

31 Александра Вишекруна, „Наношење штете пословном угледу компаније“, *Огледност за штећу, накнада штеће и осигурање: Тематски зборник радова међународној значаја*, 2017, 104.

утакмица или другачије нелојална конкуренција³² тиче се у глобалу неког непоштеног или преварног ривалства³³ током одигравања привредног промета. Радње тог карактера су недозвољене и воде негативним последицама на тржишту, а то су паразитско искоришћавање туђег рада, злоупотреба друштвене и економске моћи.³⁴ С тим у вези, право мора да разликује допуштену од недопуштене тржишне утакмице, да изнедри јасне границе, па тако уводи бројне прописе од којих један пример представља антимонополска политика која се све чешће назива политиком заштите конкуренције јер тако држава смањује шансе нарушавања конкуренције.³⁵ Код нас се тиме бави Комисија за заштиту конкуренције, а на нивоу Европске Уније постоји Европска комисија која издаје бројне директиве на тему нелојалне конкуренције.³⁶ У стројној пракси су се

32 Тако, фр. *concurrence deloyale*, нем. *unlauterer Wettbewerb*.

33 Henry Campbell Black, *Black's Law Dictionary – Definitions of the Terms and Phrases of American and English Jurisprudence, Ancient and Modern*, revised 4th edition, Saint Paul Minnesota, 1968, 1699.

34 С. Марковић, Д. Поповић, 286.

35 Борис Беговић, Мирољуб Лабус, Александра Јовановић, *Економија за правнике*, 12. издање, Београд, 2022, 277.

36 Примера ради: Директива (ЕУ) 2019/2161 Европског парламента и Савета од 27. 11. 2019. године о измени Директиве Савета 93/13/ЕЕЗ и Директива 98/6/ЕЗ, 2005/29/ЕЗ и 2011/83/ЕУ Европског парламента и Савета у погледу боље примене и модернизације правила Уније о заштити потрошача (*Directive (EU) 2019/2161 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 amending Council Directive 93/13/EEC and Directives 98/6/EC, 2005/29/EC and 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council as regards the better enforcement and modernisation of Union consumer protection rules*, *Official Journal of European Union* 328, 18. 12. 2019). Директива је ступила на снагу 28. 5. 2022. године; Консолидовани текст Директиве о непоштеној пословној пракси (*Consolidated text: Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market and amending Council Directive 84/450/EEC, Directives 97/7/EC, 98/27/EC and 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) No 2006/2004 of the European Parliament and of the Council (Unfair Commercial Practices Directive)*), укључујући измене и допуне Директиве о модернизацији од 27. 11. 2019. године; Исто тако Директива (ЕУ) 2024/825 Европског парламента и Савета од 28. 2. 2024. године о измени Директива 2005/29/ЕЗ и 2011/83/ЕУ у погледу оснаживања потрошача за зелену транзицију путем боље заштите од непоштених пословних пракси и путем бољег информисања (*Directive (EU) 2024/825 of the European Parliament and of the Council of 28 February 2024 amending Directives 2005/29/EC and 2011/83/EU as regards empowering consumers for the green transition through better protection against unfair practices and through better information*, *Official Journal of European Union* L 2024/825, 6. 3. 2024). Предлог директиве најављен је у Новој потрошачкој агенди (*New Consumer Agenda*), доступно на адреси: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2069 и Акционом плану за кружну економију (*Circular Economy Action Plan*), доступно на адреси: https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en. Директива ће ступити на снагу 27. 9. 2026. године.

појављивали случајеви обмане других привредних субјеката на тржишту услед имитације или фалсификовања препознатљивих карактеристика (имена, наслова, величине, облика, боје, етикете, омота) робе или заштићеног знака привредног субјекта са добром репутацијом.³⁷

У српском правном оквиру, право на пословни углед правног лица се може пронаћи у неколико прописа неретко уз појам непоштене тржишне утакмице. На првом месту, Закон о трговини нормирао је могућу повреду пословног угледа услед нелојалне конкуренције.³⁸ Примери повреде, тачније непоштене тржишне утакмице, представљају подражавање туђих производа, лажно представљање, преувеличавање врлина својих производа и пирамидална продаја као непоштена средства борбе.³⁹ Кодекс пословне етике⁴⁰ поставља оквир у виду вршења пословних активности тако што одређује шта је допуштено, а шта није. Пословна етика управо дефинише добродошла и општеприхваћена правила пословног понашања која се односе на пословање. Чланом 74 прописује забрану угрожавања и повреде пословног угледа привредних субјеката. Наиме, прописује да је „забрањено угрожавати и вређати углед другог привредног субјекта објављивањем нетачних података о њему“, а даље говори о конкретним ситуацијама које се сматрају повредом угледа.⁴¹ На крају, Кривичним закоником Републике Србије је инкриминисано кривично дело Нарушавање пословног угледа и кредитне способности,⁴² што може представљати специфичан вид нелојалне конкуренције, али и друге побуде могу бити покретач приликом извршења.⁴³

37 Пресуда Дома лордова у Великој Британији у случају *Reddaway v. Banham* из 1986; Пресуда Врховног суда Сједињених Америчких Држава у случају *Singer Mfg. Co. v. June Mfg. Co.*, 163 U.S. 169; Пресуда Савезног суда у Делаверу у случају *Dennison Mfg. Co. v. Thomas Mfg. Co.*, С.С.Дел., 94 F. 651; Пресуда Савезног апелационог суда Сједињених Америчких Држава за Осми округ у случају *Sterling Remedy Co. v. Eureka Chemical Co.*, 25 С.С.А. 314, 80, фн. 105.

38 Закон о трговини – ЗТ, *Службени гласник РС*, бр. 52/2019, чл. 41 ст. 1 тач. 2.

39 Н. Јовановић, „Глава XX – Специјализоване државне организације“, *Компанијско право – Право привредних субјеката* (Небојша Јовановић, Вук Радовић, Мирјана Радовић), 3. издање, Београд, 2023, 695.

40 Кодекс пословне етике – Кодекс, *Службени гласник РС*, бр. 1/2006.

41 Кодекс, чл. 74 ст. 2.

42 Кривични законик Републике Србије – КЗ, *Службени гласник*, бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 и 94/2024, чл. 239.

43 Министарство правде САД, Канцеларија за међународну помоћ, усавршавање и професионалну обуку у правосуђу, Приручник за сузбијање привредног криминалитета и корупције, 1. издање, Београд, 2017, доступно на адреси: <https://www.osce.org/sr/mission-to-serbia/372551?download=true>, 106.

III Нематеријална штета

Општа дефиниција појма штете, с једне стране, чини умањење нечије имовине (*damnum emergens*), и спречавање да се та имовина даље увећа (*lucrum cessans*), а са друге стране, представља одређени неимовински губитак који се на основу услова прописаних законом такође карактерише као неимовинска штета. Међутим, сваки правни систем на специфичан начин дефинише штету или одређује њене врсте, где се у крајњој линији јављају пореци који одбијају да дају општу дефиницију штете, попут Немачке и Француске.⁴⁴

Теоријски спорови настају приликом тумачења актуелних дефиниција и одлучивања која концепција у ком правном систему – субјективна или објективна – боље пристаје овом институту. Структура дефиниције нематеријалне штете се разликује од система до система, па се тако у француском праву дели на психичку и физичку патњу, естетско оштећење и губитак слободног времена.⁴⁵ Енглеско право не познаје такав вид поделе, већ одваја бол и патњу и губитак пребивалишта са пратећим штетним ефектима на даљи живот оштећеника, када ће Одбор за правосудне студије (*Judicial Studies Board*) издавати смернице око процене нивоа накнаде за нематеријалне губитке.⁴⁶ Сасвим субјективна концепција предвиђена је америчким правом ограничавајући се на емотивну штету, из чега произлази да накнада не може припасти правном лицу.⁴⁷ Интересантно решење долази из Русије, чије схватање разграничава видове неимовинске штете, у смислу да постоје, са једне стране, морална штета која припада физичким лицима, а са друге стране, репутациона штета која се везује за правна лица.⁴⁸

Када се ради о српском правном поретку, експлицитно је прихваћена субјективна концепција и у том смислу је предвиђена нашим ЗОО.⁴⁹ Превасходно се нематеријална штета помиње у оквиру члана 155 у самој дефиницији штете, где начин на који је прописана говори о претпоставци да је лице претрпело психичке или физичке болове и страх, те долази до нарушавања психичке равнотеже или

44 Маја Буковач Пуваћа, „Deset godina nove koncepcije neimovinske štete“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, Vol. 36, br. 1, Rijeka, 2015, 159.

45 Ceas Van Dam, *European Tort Law*, 2nd edition, Oxford, 2013, 363.

46 C. Van Dam, 363–364.

47 М. Вукотић, 455–456.

48 Јован Рајковић, Лара Максимовић, Нематеријална штета правних лица – како се манифестује, а како компензује?, доступно на адреси: <https://www.geciclalaw.com/sr/nematerijalna-steta-pravnih-lica/>, 5. 1. 2025.

49 ЗОО, чл. 155.

такозваног интимног трпљења, па би се само у тим ситуацијама прихватало досуђивање новчане накнаде.⁵⁰ Као узрок поменутих болова предвиђа повреде,⁵¹ конкретно када се ради о части и угледу, накнада се досуђује у случајевима када је та повреда проузроковала болове.⁵² Накнада нематеријалне штете се првенствено извршава у новцу и њена сврха је управо морална сатисфакција оштећеног лица како би себи прибавио неко добро у циљу задовољења.⁵³ Прописи држава бивше Југославије представљају тековину тадашњег (субјективног) разумевања нематеријалне штете, где се такође јавља и *numerus clausus* интимних трпљења која право признаје као неимовинску штету за коју се може остварити право на новчану накнаду.⁵⁴ Закон као штету сагледава последице настале радњом која представља дирање у право личности.⁵⁵ Међутим, за разлику од Србије, у Хрватској је 2005. године дошло до измена закона, када су се приклонили објективној концепцији прописујући неимовинску штету као повреду права особности.⁵⁶ Тако је учинила и Црна Гора 2017. године прихвативши објективно схватање.⁵⁷ Након промене концепције, психички и физички бол и страх чине само мерило повреде права и утичу на висину накнаде као начин поправљања штете⁵⁸, те отварају простора правном лицу да постане титулар накнаде. У Енглеској, накнада је начелно могућа када је реч о привредном друштву, али није јасно образложено о којој штети је реч, иако већинско гледиште помиње искључиво имовинску штету, што поткрепљује и одредба Закона о клевети (*Defamation Act*)⁵⁹ где повреде

50 Закључак са саветовања представника Савезног суда, врховних судова република и аутономних покрајина и Врховног војног суда од 15. и 16. 10. 1986. године. Извод и коментар закључка доступни су у Билтену судске праксе Врховног суда Србије: Тридесет година примене Закона о облигационим односима у судској пракси, бр. 3/2018, доступно на адреси: https://www.vk.sud.rs/sites/default/files/files/Bilteni/VrhovniSud/bilten_2008-3.pdf, 19. 12. 2024; Правно схватање Грађанског одељења Врховног суда Србије од 6. 2. 2001. године.

51 Слободан Перовић, *Коментар Закона о облигационим односима – Књига прва*, Савремена администрација, Београд, 1995, 336.

52 ЗОО, чл. 200.

53 Марија Караникић Мирић, *Облигационо право*, 1. издање, Београд, 2024, 526.

54 ЗОО, чл. 200 ст. 1 и чл. 201–205.

55 С. Перовић, 342.

56 Хрватски Закон о облигационим односима из 2005. године (*Zakon o obveznim odnosima Hrvatske*).

57 Закон о облигационим односима Црне Горе из 2008. године (*Zakon o obligacionim odnosima, Službeni list CG*, бр. 47/2008, 4/2011 (други закон) и 22/20), чл. 149 и чл. 207.

58 М. Вуковач Пуваца, 163.

59 Закон о клевети Енглеске од 25. 4. 2013. године (*Defamation Act*), чл. 1 ст. 2: „...штета нанета репутацији (пословном угледу) привредног друштва није озбиљна

репутације које не утичу на пословање остају без правне реакције.⁶⁰ Трендом објективизације штете у облигационом праву се проширује констелација накнаде нематеријалне штете јер се захтева само повреда права личности када се разуме као повреда личног добра или објекта неимовинског права или правом заштићеног неимовинског интереса независно од интимног трпљења оштећеника.⁶¹ Важно је приметити да је управо то право личности конститутивни елемент, суштина неимовинске штете, јер без њега појам постаје безобалан.⁶² Привредним друштвима би било једноставније да уз објективну концепцију утврде одређени неимовински губитак, а судска пракса не би имала многобројне дилеме. С тим у вези, Словенија је на изричит начин прописала да нематеријалну штету представља како наношење физичког или психичког бола или страха, тако и наношење штете угледу правног лица,⁶³ па нема баријера да оно тражи заштиту према облигационом праву.

Имајући у виду да је, на супрот Словенији, у нашем праву прихваћена концепција која као титулара права на накнаду нематеријалне штете препознаје само физичко лице, поставља се питање у којим случајевима би се ово својство признало привредним друштвима. Изражена је потреба да се поменуто питање регулише у корист правних лица, како њихови неимовински интереси не би остали лака мета супарницима у тржишној утакмици.⁶⁴ Али, како ствари сада стоје, да бисмо пронашли позитивноправно решење, неопходно је позвати се на друге гране права.

IV Заштита

Историјским прегледом домаће праксе, примећујемо да се ради о контрадикторним одлукама, где једне кажу да је накнада могућа у

уколико није изазвала или не постоји опасност да изазове велики финансијски губитак“. Доступно на адреси: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/26/pdfs/ukpga_20130026_en.pdf.

60 М. Вукотић, 454–455.

61 Marija Karanikić Mirić, „Subjektivna koncepcija neimovinske štete“, *Zbornik radova u čast prof. dr. sc. Aldu Radoloviću – Liber Amicorum Aldo Radolović* (urednici Zvonimir Slakoper, Maja Bukovac Puvaca, Gabrijela Mihelčić), Sveučilište u Rijeci, 2018, 399.

62 „Не може се очекивати од судова да ће признати као неимовинску штету душевне боли уколико се неко разочарао у љубав или патио због изгубљене утакмице“ – М. Karanikić Mirić (2018), 406.

63 Закон о облигационим односима Словеније (*Obligacijski zakonik Republike Slovenije*), чл. 132.

64 М. Вукотић, 460.

случају повреде пословног угледа,⁶⁵ а друге тврде да та могућност не постоји.⁶⁶ У сусрет несугласицама, највиша судска инстанца, Врховни суд, доноси Правно схватање у којем се приклања овим другим одлукама и образлаже да право на накнаду неимовинске штете правно лице не може имати, јер како наводи, није призната законом и како је тешко наћи основу за то.⁶⁷ Како истиче Караникић Мирић, ово схватање не негира постојање угледа правног лица као правом заштићене вредности, већ говори о томе да правно лице као организација којој је признат правни субјективитет не може да осећа бол или страх, што је ипак услов за заснивање одговорности.⁶⁸

С тим у вези, треба поменути члан 41 ЕКЉП који предвиђа правично задовољење, као меру коју Европски суд за људска права (даље у тексту: ЕСЉП) наређује изричито и директно држави која је повредила Конвенцију у складу са којом оштећени може тражити накнаду било имовинске било неимовинске штете.⁶⁹ У неколико случајева је ЕСЉП потврдио да се правним лицима може доделити накнада нематеријалне штете, међутим, ови случајеви се не тичу права жига.⁷⁰ Тако и у упоредном праву, ретки су случајеви који се заснивају на праву жига, чешће су то случајеви у вези са средствима јавног информисања.⁷¹

Пословно име је тројако заштићено. Управно право, тачније Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре,⁷² пружа

65 Пресуда Привредног суда у Београду, П 3621/95; Пресуда Привредног суда у Краљеву, П 557/94; Пресуда Вишег привредног суда, Пж. 4060/07; Пресуда Вишег привредног суда, Пж 5237/96.

66 Вера Марковић, „Пословни углед компаније: лично право коме треба установити заштиту кроз нематеријалну штету“, *Право и њивреда*, бр. 5–8/2008, 173.

67 Закључак са саветовања представника Савезног суда, врховних судова република и аутономних покрајина и Врховног војног суда од 15. и 16. 10. 1986. године. Извод и коментар закључка доступни су у Билтену судске праксе Врховног суда Србије: Тридесет година примене Закона о облигационим односима у судској пракси, бр. 3/2018, доступно на адреси: https://www.vk.sud.rs/sites/default/files/files/Bilteni/VrhovniSud/bilten_2008-3.pdf, 19. 12. 2024; Правно схватање Грађанског одељења Врховног суда Србије од 6. 2. 2001. године.

68 М. Караникић Мирић, 529.

69 Ивана Крстић, Танасије Маринковић, *Евројско њраво људских њрава*, 2. издање, Београд, 2022, 84.

70 Пресуда Европског суда за људска права у случају *Comingersoll S. A. v. Portugal*, No. 35382/97; Пресуда Европског суда за људска права у случају *Freedom and Democracy Party (ÖZDEP) v. Turkey*, No. 23885/94; Пресуда Европског суда за људска права у случају *Société Colas Est and others v. France*, No. 37971/97.

71 D. Pichler, 10–12; Пресуда Општинског суда у Осијеку, 3. П – 971/2013–1 од 14. 8. 2013. године; Пресуда Општинског суда у Осијеку, XIII – П – 1101/06–52 од 2. 4. 2009. године.

72 Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, чл. 14 и чл. 17.

могућност спречавања забуне на тржишту у случају да нови подносилац пријави већ постојеће или већ постојећем слично пословно име, где се уочава сличност са правом из пријаве у праву жига. Казненоправна заштита се односи на привредни криминалитет који поседује нарочито користољубив карактер.⁷³ Конкретно, реч је о кривичном делу неовлашћена употреба пословног имена или друге посебне ознаке робе или услуга,⁷⁴ што укључује и коришћење туђег жига или друге ознаке у намери обмане корисника. Кључна је парнична заштита, која се остварује путем тужбе оштећеника у складу са правилима компанијског права, права конкуренције и права индустријске својине⁷⁵ које се у датом случају ослања на жиг.

Када се ради о повреди жига привредног друштва услед чега настане нематеријална штета, полазимо од Закона о жиговима.⁷⁶ Прво се утврђује угроженост функције указивања одакле потиче роба, па би се десило да просечан учесник у промету омашком закључи да су титулар права и повредилац у некој пословној вези.⁷⁷ Свако неовлашћено коришћење заштићеног знака од стране било ког учесника у промету чини повреду права индустријске својине.⁷⁸ Референцијално коришћење је употреба ознаке на недозвољен начин тако да се њоме указује на робу титулара жига, а не на сопствену робу.⁷⁹

Дериват хармонизације нашег права и права Европске Уније (ЕУ) јесте усвајање одређених директива кроз домаће прописе. У Образложењу Закона о жигу, реч је о прихватању ефикаснијег система заштите и увођењу могућности накнаде моралне штете у случају повреде.⁸⁰ У питању су Директива о усклађивању закона држава чланица у области жигова⁸¹ и Директива Европског парламента и Савета о

73 Милан Шкулић, *Привредни криминалитет*, 1. издање, Бар, 2010, 7.

74 КЗ, чл. 238.

75 Н. Јовановић, 145–146.

76 Закон о жиговима – ЗЖ, *Службени гласник*, бр. 2/2020.

77 Слободан Марковић, „Поведа жига – водич кроз лавиринт кључних института права жига“, *Право и привреда*, бр. 7–9/2019, 14.

78 ЗЖ, чл. 90.

79 С. Марковић, 17.

80 Завод за интелектуалну својину, Образложење Закона о жигу, доступно на адреси: *Obrazlozenje-Zakona-o-zigu.pdf*, 15. 12. 2024.

81 Директива 2008/95 Европског парламента и Савета од 22. 10. 2008. о усклађивању закона држава чланица у области жигова (*Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 to approximate the laws of the Member States relating to trade marks*), више није на снази, датум престанка важења: 14. 1. 2019. године.

примени права интелектуалне својине.⁸² Према нашем ЗЖ, а у складу са горепоменутом хармонизацијом, тужилац је слободан у постављању тужбеног захтева накнаде нематеријалне штете, а приликом одређивања висине накнаде суд узима у обзир све околности, док законодавац истиче негативне економске последице које трпи тужилац.⁸³ Према члану 90 ставу 1 носилац жига, подносилац пријаве и стицалац лиценце су активно легитимисани поводом тужбе за повреду права, а у вези са чланом 1 који прописује да се жигом штити „знак који у промету служи за разликовање робе односно услуга једног физичког или правног лица од исте или сличне робе, односно услуга физичког или правног лица“, можемо извести закључак да је могуће да правно лице буде тужилац у спору и да тражи накнаду нематеријалне штете. Упркос томе, чешће се јављају случајеви када долази до повреде права индустријске својине и непоштене тржишне утакмице, али се не поставља захтев накнаде моралне штете.⁸⁴

На терену непоштене тржишне утакмице треба истаћи да ЗТ који, поред тога што уједно дефинише и забрањује истим чланом, оштећеном додатно пружа могућност заштите у хитном поступку по тужби баш због нелојалне конкуренције, где један од тужбених захтева може бити накнада нематеријалне штете у случају повреде пословног угледа.⁸⁵

Поред тога, у нашем праву постоји ограничење у погледу објављивања аката и докумената друштва којима је одређено лице приступило, односно која су стављена на располагање у складу са чл. 465 и 466 ЗПД. Није допуштено да лице које оствари приступ актима и документима друштва објави таква акта и документа на начин којим би нанело штету друштву или његовом угледу.⁸⁶ Васиљевић истиче како је на овај начин поменути закон на неки начин установио право правног лица на моралну штету, иако је такво становиште у судској пракси остало усамљено.⁸⁷ У наставку, помиње да ипак постоји могућност

82 Директива 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. 4. 2004. године о примени права интелектуалне својине (*Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights, Official Journal of European Union L 195, 2. 6. 2024*).

83 ЗЖ чл. 92 ст. 4 и ст. 5.

84 Пресуда Савезног Апелационог суда Сједињених Америчких Држава за Шести округ у случају *Mathews Conveyor Co. v. Palmer-Bee Co.*, 135 F.2d 73, пара. 84; Пресуда Врховног суда Аркансаса у случају *Esskay Art Galleries v. Gibbs*, 205 Ark. 1157, 172 S. W.2d, пара. 924 и пара. 926; Пресуда Савезног Апелационог суда Сједињених Америчких Држава за Шести округ у случају *American Fork & Hoe Co. v. Stampit Corporation*, 125 F.2d 472, пара. 474 и пара. 475.

85 ЗТ, чл. 41 ст. 1 тач. 3.

86 ЗПД, чл. 467 у вези са чл. 465 и 466.

87 М. Васиљевић (2023), 905.

искључења одговорности само уколико је то било неопходно, дакле ако је постојала обавеза објављивања или саопштавања прописана самим законом попут пријављивања одређених кривичних дела.⁸⁸ Суд, приликом досуђивања новчане накнаде услед неимовинске штете, водиће се критеријумима који су својствени привредном субјекту. Виђења смо да ти критеријуми, као што су трајање и интензитет повреде, а уз њих и ефекат повреде на будуће пословање оштећеног, треба уврстити приликом објективизације самог појма нематеријалне штете. На тај начин овај вид заштите не оставља простор за недоумице судијама и постаје доступно правно средство за отклањање штете.

И када је доступна, често је тешко одредива висина накнаде, што потврђује и искуснија упоредноправна пракса. Зато неки аутори сматрају да би увођење фикције истинитости навода који представљају повреду пословног угледа био значајан помак при квантификавању неимовинске штете.⁸⁹ На тај начин би се избегла арбитарност, интереси неимовинског карактера би били боље заштићени, што би на крају довело до повећања степена правне сигурности.

V Закључак

Решење ове нимало једноставне проблематике у данашње време је од изузетне важности ради заштите интереса правних лица, прецизније – привредних друштава. Привредни субјект не може остати индиферентан уколико о њему у промету кружи добар или лош глас, па самим тим оставља позитивне или негативне последице на његово пословање. Поред тога, све више се појављују различити видови непоштене борбе конкурената у циљу избацивања одређеног лица са тржишта.

Право жига пружа како физичким, тако и правним лицима која имају својство носиоца жига, заштиту и могућност накнаде неимовинске штете, те у самом закону нема проблема да се заштита спроведе. Дакле, право познаје механизме заштите неимовинских интереса, међутим, приликом сукоба прописа када једни допуштају накнаду, а други не, може се рећи да је та заштита недоследно и недовољно ефективно спроведена. Из поменутих разлога, сматрамо да, у складу са нашом правном традицијом треба уредити позитивно право тако да олакша привредним друштвима остваривање накнаде нематеријалне штете.

88 *Ibid.*

89 „Тako би се нpr. у случају када се утврди да је тузеник, неистинитим наводима објављеним у одређеној публикацији или медијима, повриједио пословни углед одређене правне особе, могло одредити вјештачење којим би се квантификирала тежина повреде права особности која би за ту правну особу наступила да су објављени наводи били истинити.“ – D. Pichler, 17.

Требало би увести нове параметре специфично креиране за правно лице, попут интензитета и трајања повреде и начина на који се одражава на његово пословање, без обзира на то да ли је изазвало интимно трпљење оштећеника.⁹⁰ Самим тим, неопходно је и да ЗОО прихвати објективну концепцију неимовинске штете, како не би дошло до неуједначених одговора праксе. На овај начин, неимовинским интересима била би пружена сигурнија заштита, што је врло важно јер услед њихове повреде може доћи и до одређених имовинских губитака и настанка веће штете.⁹¹

Актуелни тренд у упоредном праву привредним друштвима шири лепезу неимовинских права и интереса. Вукотић истиче да треба да се штите неимовински интереси који се сматрају значајним, а да граница не треба нужно да буде законска дефиниција неимовинске штете.⁹² Имајући поменуто у виду, како је судска пракса којом се признаје накнада нематеријалне штете „усамљена“,⁹³ потребно је пронаћи правно адекватну солуцију. Било би неопходно да се судска пракса прилагоди посебној природи личних права привредних друштава и да, насупрот овдашњем ставу праксе и концепције нематеријалне штете према важећем ЗОО, преиспита ситуације у којима би им накнада била призната. Једино променом перцепције судске праксе у погледу приказане дилеме и прихватањем ширег схватања заштите, призната лична права привредних друштава би уживала комплетнију заштиту законима.

Коришћена литература

Беговић Борис, Лабус Мирољуб, Јовановић Александра, *Економија за њравнике*, 12. издање, Београд, 2022. (Begović Boris, Labus Miroljub, Jovanović Aleksandra, *Ekonomija za pravnike*, 12. izdanje, Beograd, 2022)

Bukovac Puvača Маја, „Deset godina nove koncepcije neimovinske štete“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, Vol. 36, br. 1, Rijeka, 2015.

Van Dam Cees, *European Tort Law*, 2nd edition, Oxford, 2013.

90 Марија Караникић Мирић, „Објективизовање моралне штете“, *Зборник Машице Српске за друштвене науке*, бр. 3/2015, Нови Сад, 2015, 494.

91 „Честа пропратна последица која се везује уз настанак неимовинске штете је имовинска штета попут губитка пословних партнера, клијената, пада промета, итд. Самим тим ће висина имовинске утицати на тежину саме повреде права личности.“ М. Bukovac Puvača, 163.

92 Милош Вукотић, 452.

93 М. Васиљевић (2023), 905.

- Васиљевић Мирко, *Коментар Закона о привредним друштвима*, Београд, 2023. (Vasiljević Mirko, *Komentar Zakona o privrednim društvima*, Beograd, 2023)
- Васиљевић Мирко, Јевремовић Петровић Татјана, Лепетић Јелена, *Компанијско право – Право привредних друштва*, Београд, 2023. (Vasiljević Mirko, Jevremović Petrović Tatjana, Lepetić Jelena, *Kompanijsko pravo – Pravo privrednih društava*, Beograd, 2023)
- Васиљевић Мирко, *Компанијско право – Право привредних субјеката*, 11. издање, Београд, 2019. (Vasiljević Mirko, *Kompanijsko pravo – Pravo privrednih subjekata*, 11. izdanje, Beograd, 2019)
- Водинелић В. Владимир, Станковић Обрен, *Увод у грађанско право*, 6. издање, Београд, 2007. (Vodinelic V. Vladimir, Stanković Obren, *Uvod u građansko pravo*, 6. izdanje, Beograd, 2007)
- Вишекруна Александра, „Наношење штете пословном угледу компаније“, *Одговорности за штету, накнада штете и осигурање: Тематски зборник радова међународног значаја*, 2017. (Višekruna Aleksandra, „Nanošenje štete poslovnom ugledu kompanije“, *Odgovornost za štetu, naknada štete i osiguranje: Tematski zbornik radova međunarodnog značaja*, 2017)
- Вукотић Милош, „Неимовинска штета правних лица“, *Право и привреда*, бр. 7–9/2019. (Vukotić Miloš, „Neimovinska šteta правних лица“, *Pravo i privreda*, br. 7–9/2019)
- Ивановић Свјетлана, „Казнена накнада штете у праву интелектуалне својине“, *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, бр. 76, Ниш, 2017. (Ivanović Svjetlana, „Kaznena naknada štete u pravu intelektualne svojine“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, br. 76, Niš, 2017)
- Илић Јелена, Шкорић Сања, „Накнада штете због повреде пословног угледа“, *Одговорности за штету, накнада штете и осигурање*, 2018. (Ilić Jelena, Škorić Sanja, „Naknada štete zbog povrede poslovnog ugleda“, *Odgovornost za štetu, naknada štete i osiguranje*, 2018)
- Драшкић Марија, *Породично право*, 12. издање, Београд, 2022. (Draškić Marija, *Porodično pravo*, 12. izdanje, Beograd, 2022)
- Јовановић Небојша, Радовић Вук, Радовић Мирјана, *Компанијско право – Право привредних субјеката*, 3. издање, Београд, 2023. (Jovanović Nebojša, Radović Vuk, Radović Mirjana, *Kompanijsko pravo – Pravo privrednih društava*, 3. izdanje, Beograd, 2023)
- Караникић Мирић Марија, *Облигационо право*, 1. издање, Београд, 2024. (Karaničić Mirić Marija, *Obligaciono pravo*, 1. izdanje, Beograd, 2024)

- Караникић Мирић Марија, „Објективизовање моралне штете“, *Зборник Матице Српске за друштвене науке*, бр. 3/2015, Нови Сад, 2015. (Karaničić Mirić Marija, „Objektivizovanje moralne štete“, *Zbornik Matice Srpske za društvene nauke*, br. 3/2015, Novi Sad, 2015)
- Karaničić Mirić Marija, „Subjektivna koncepcija neimovinske štete“, *Zbornik radova u čast prof. dr. sc. Aldu Radoloviću – Liber Amicorum Aldo Radolović* (urednici Zvonimir Slakoper, Maja Bukovac Puvača, Gabrijela Mihelčić), Sveučilište u Rijeci, 2018.
- Campbell Black Henry, *Black's Law Dictionary – Definitions of the Terms and Phrases of American and English Jurisprudence, Ancient and Modern*, revised 4th edition, Saint Paul Minnesota, 1968.
- Крстић Ивана, Маринковић Танасије, *Евројско њраво људских њрава*, 2. издање, Београд, 2022. (Krstić Ivana, Marinković Tanasije, *Evropsko pravo ljudskih prava*, 2. izdanje, Beograd, 2022)
- Марковић Слободан, „Повреда жига – водич кроз лавиринт кључних института права жига“, *Право и њривреда*, бр. 7–9/2019, Београд. (Marković Slobodan, „Povreda žiga – vodič kroz lavirint ključnih instituta prava žiga“, *Pravo i privreda*, br. 7–9/2019, Beograd)
- Марковић Слободан, Поповић Душан, *Право интелектуалне својине*, 11. издање, Београд, 2023. (Marković Slobodan, Popović Dušan, *Pravo intelektualne svojine*, 11. izdanje, Beograd, 2023)
- Марковић Вера, „Пословни углед компаније: лично право коме треба установити заштиту кроз нематеријалну штету“, *Право и њривреда*, бр. 5–8/2008. (Marković Vera, „Poslovni ugled kompanije: lično pravo kome treba ustanoviti zaštitu kroz nematerijalnu štetu“, *Pravo i privreda*, br. 5–8/2008)
- Перовић Слободан, *Коментар Закона о облигационим односима – Књига њрва*, Београд, 1995. (Perović Slobodan, *Komentar Zakona o obligacionim odnosima – Knjiga prva*, Beograd, 1995)
- Pichler Davorin, „Problematika opsega naknade neimovinske štete zbog povrede poslovnog ugleda pravne osobe javnog prava“, *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, br. 3–4/2015.
- Рајковић Јован, Максимовић Лара, Нематеријална штета правних лица – како се манифестује, а како компензује?, доступно на адреси: <https://www.geciclaw.com/sr/nematerijalna-steta-pravnih-lica/>, 5. 1. 2025. (Rajković Jovan, Maksimović Lara, Nematerijalna šteta pravnih lica – kako se manifestuje, a kako kompenzuje?, dostupno na adresi: <https://www.geciclaw.com/sr/nematerijalna-steta-pravnih-lica/>, 5. 1. 2025)
- Шкулић Милан, *Привредни криминалиџеџи*, 1. издање, Бар, 2010. (Škuljić Milan, *Privredni kriminalitet*, 1. izdanje, Bar, 2010)

Petra RADOSAVLJEVIĆ

Student at the University of Belgrade Faculty of Law, Serbia

COMPENSATION FOR NON-MATERIAL DAMAGE CAUSED BY INFRINGEMENT OF A COMPANY'S TRADEMARK, ESPECIALLY IN THE CONTEXT OF DAMAGE TO BUSINESS REPUTATION

Summary

Compensation for non-material damage in the case of trademark infringement, particularly in the context of harm to business reputation, is an important yet unjustly overlooked topic in the light of technological and economic progress. Trademark, as a part of industrial property law, provides protection for marks associated with specific goods and services, which can be subject to infringement, resulting not only in property damage, but also non-material damage. Such harm can negatively affect the business reputation of a legal entity operating in the market, leading to a tarnished reputation and, consequently, long-term negative economic effects. Our Law on contracts and torts does not offer significant avenues for protecting business entities in cases of non-material damage compensation. Therefore, the aim of this paper is primarily to introduce relevant concepts, explain non-material damage in the context of obligation law, and attempt to identify solutions and legal mechanisms that could provide protection in such situations.

Key words: *Compensation for non-material damage. – Trademark. – Business reputation. – Unfair competition. – Business entity.*

Датум пријема рада: 19. 4. 2025.

Датум исправке рада: 6. 8. 2025.

Датум прихватања рада: 20. 8. 2025.